

การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียน ระดับประถมศึกษา

Development of Model to Train Group Skills for Elementary School Pupils

ทิสนา แคมมณี¹ น้อมศรี เกต² วรสุดา บุญยไวยโรจน์³

Tisana Khaemmani Normsri Cate Worasuda Boonyawairoj

ABSTRACT

This project aims at developing a model which can be used to train group skills for elementary school pupils. The project runs in three stages. The first stage takes four months to do a survey on group skills the elementary school pupils possess. This information will later on serve as basic data for developing a model. The second stage takes four more months to develop a model and group activities to train group skills. The third stage takes the remaining four months to try out the model with the six grades and to write up the handbooks.

At present, the task of the first stage is already completed. It was found from the survey that the group leaders in 90 classes possessed only 5 skills out of 36 skills needed for competent leaders. Those 5 skills were: the skill in presenting the report, the skill in managing time for reporting, the skill in listening to others, the skill in controlling one's own emotion, and the skill in keeping up with one's own duty or responsibility. On the side of the group members, they possessed 14 skills out of 24 skills on the list. The 10 skills which they lacked were: the skills in participating in planning process, giving useful opinions/information for group work, giving opinions in group discussion, encouraging others to help the group, observing group rules and agreements, finding ways to solve group problems, making conclusion and evaluating group work, improving working process, using reasoning in working and using reasoning in decision-making.

At present, the project is in the second stage of the research plan. By July 1984, the model to train group skills for elementary school pupils will be completed for the tryouts.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่มให้นักเรียนระดับประถมศึกษา โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการสำรวจสถานภาพการทำงานกลุ่มของนักเรียน เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างรูปแบบ ระยะที่ 2 เป็น

การพัฒนารูปแบบและกิจกรรมฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม และระยะที่ 3 เป็นการนำรูปแบบและกิจกรรมต่าง ๆ ไปทดลองใช้และจัดทำคู่มือ

การวิจัยนี้ใช้เวลา 1 ปี โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ขณะนี้ได้ดำเนินการระยะที่ 1 เสร็จสิ้นแล้ว ปรากฏผลว่า จากการสำรวจพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในห้องเรียน

1 รองศาสตราจารย์ หัวหน้าภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2 อาจารย์ ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3 อาจารย์ ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

90 ห้อง พบว่า ทักษะการทำงานกลุ่มที่อยู่ในชั้นใช้ได้ของผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มมี 5 รายการ จาก 36 รายการ ได้แก่ การเสนอผลงานได้ชัดเจน ตรงเรื่อง การเสนอผลงานได้เหมาะสมเวลา การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ควบคุมอารมณ์ และความรับผิดชอบ นอกจากนั้นอีก 31 รายการอยู่ในชั้นใช้ได้ ส่วนทักษะการทำงานกลุ่มที่อยู่ในชั้นใช้ได้ของสมาชิกกลุ่มมี 14 รายการจาก 24 รายการ และอีก 10 รายการอยู่ในชั้นใช้ได้ ได้แก่ การเสนอแนะและร่วมในการวางแผนการให้ความคิดเห็น ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานกลุ่ม การเสนอข้อมูล ความคิดแบบในการอภิปรายกลุ่ม การซักถาม หรือกระตุ้นให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นและช่วยเหลือกลุ่ม การปฏิบัติตามระเบียบและข้อตกลงของกลุ่ม การวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหา การช่วยเหลือกลุ่มและประธานในการสรุปและประเมินผลงาน การเสนอแนะปรับปรุงวิธีการทำงานของกลุ่ม การใช้เหตุผลในการดำเนินงานและการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ

ขณะนี้คณะผู้วิจัยกำลังดำเนินการวิจัยอยู่ในระยะที่ 2 คือการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในระยะที่ 1 มาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างรูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาต่อไป

คำนำ

ในปัจจุบันนี้ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า ความรู้เรื่อง “กลุ่ม” อันได้มาจากศาสตร์สาขาพฤติกรรมศาสตร์ เป็นเรื่องที่มีบทบาทสำคัญมากในการอยู่ร่วมกันและในการช่วยสร้างเสริมความสามารถในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากการจัดการศึกษาทุกระดับ ทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษาต่างก็พยายามที่จะบรรจุหรือ

จัดเรื่องนี้เข้าไปในหลักสูตรโดยคำนึงถึงระดับความสามารถ และวัยของผู้เรียน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ความสำคัญของการฝึกฝนทักษะการอยู่ร่วมกันและการทำงานเป็นกลุ่มเป็นคณะ เป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไปทั้งในต่างประเทศและในประเทศ ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ แจเรตต์ ลินคอล์น (Jarrett Lincoln, 1973) ซึ่งได้ศึกษาลำดับความสำคัญของหน้าที่ของการศึกษาระดับประถมศึกษาที่จัดโดยรัฐตามทัศนะของศึกษานิเทศก์และครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา และพบว่า ลำดับความสำคัญ 3 ประการแรกของหน้าที่ของการศึกษาระดับประถมศึกษาที่จัดโดยรัฐที่ศึกษานิเทศก์และครูใหญ่เห็นตรงกันคือ

1. สอนนักเรียนให้มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการแสวงหาความรู้และการสื่อความหมาย
2. ฝึกนักเรียนให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สอนนักเรียนให้ใฝ่ที่จะเรียนรู้มากขึ้น สนใจซักถามและสืบเสาะหาความรู้เพิ่มเติม

สำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษาในประเทศไทย ก็เช่นเดียวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้กันในโรงเรียนทั่วประเทศ ได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เกิดผลแก่ผู้เรียน 30 ประการ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่พึงประสงค์จะเกิดขึ้นหรือมีขึ้นเพื่อให้เป็นคุณสมบัติของคนไทย จุดหมายหนึ่งใน 30 ประการนี้คือ การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ ผู้ตามที่ดี (หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, 2520) นอกจากนี้แล้ว หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ยังได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์ที่วางไว้ โดยพยายามให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง

ให้มาก และเน้นให้ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เรียนรู้ที่จะช่วยเหลือกัน (คู่มือการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, 2521) นอกเหนือไปจากนี้แล้วแผนการสอนต่าง ๆ ที่ทางกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางช่วยเหลือครูในด้านการจัดการเรียนการสอน ก็ได้ให้คำแนะนำไว้อย่างชัดเจนว่า การสอนตามหลักสูตรใหม่นั้น เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนเพื่ออยู่ร่วมกัน เพราะการอยู่ร่วมกันเป็นธรรมชาติของคน เมื่ออยู่ร่วมกันคนเราต้องคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน แก้ปัญหา และประเมินผลร่วมกัน กิจกรรมการเรียนจึงควรทำเป็นกลุ่ม คือให้เด็กได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำช่วยเหลือกัน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2525) จุดหมายและแนวทางที่กำหนดไว้ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของเรื่อง “การทำงานเป็นกลุ่ม” อย่างเห็นได้ชัด

จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 พบว่า สภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปเปลี่ยนไปจากเดิม จากสภาพที่ครูยืนอยู่หน้าชั้นเรียน โดยมีนักเรียนนั่งฟังกันเป็นแถว ๆ ได้เปลี่ยนไปเป็นกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น บทบาทของครูในการเป็นผู้พูดหรือผู้บอกลดลงไป นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการอภิปรายให้ความเห็นมากขึ้น (ธำรง ชูทัพ, มิถุนายน 2525) ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของกองวิจัยทางการศึกษากกรมวิชาการ ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนทดลองหลักสูตร 2521 ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนมากกว่านักเรียนหลักสูตร 2503 (สมพงษ์ พละสุรัส, ตุลาคม 2524) นอกจากนั้นจากผลการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนทดลองหลักสูตรประถมศึกษา 2521 กับนักเรียนโรงเรียนควบคุมซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2503 ในระดับชั้น ประถมปีที่ 2, 3 และ 4 โดยใช้ข้อสอบมาตรฐาน

ของกรมวิชาการที่วัดความรู้เป็นกลางของทั้งสอง หลักสูตร ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์และภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง ทั้ง 3 ระดับชั้น สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างเชื่อถือได้ รวมทั้งพบว่า นักเรียนโรงเรียนทดลองมีความสามารถในการปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีและมีความกล้าที่จะแสดงออกในทางที่ถูกที่ควรอย่างเห็นได้ชัด (วิโรจน์ มังคละมณี, มกราคม 2525) ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาได้บรรลุผลพอสมควร

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า จะได้มีหลักฐานแสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการเรียนการสอนตามหลักสูตร 2521 แล้วก็ตาม แต่ข้อมูลในรายละเอียดชี้ให้เห็นว่า ผลที่ได้รับนี้ยังไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากครูยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนหลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องของการฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 โดยการไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนประถมปีที่ 1 และ 2 จำนวน 192 ห้องเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 96 โรงเรียน จากทุกสังกัดและทุกเขตการศึกษา พบว่า ในด้านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่มนั้น พฤติกรรมที่พบมาก คือ “นักเรียนทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลโดยไม่เน้นกระบวนการกลุ่ม” (ธำรง ชูทัพ, มิถุนายน 2525) ถึงแม้ว่า ครูส่วนใหญ่จะเห็นความสำคัญของการฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม และระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนอย่างชัดเจน แต่เมื่อถึงตอนดำเนินการเรียนการสอน สิ่งที่ทำก็คือ การแบ่งกลุ่ม แล้วมอบหมายให้นักเรียนไปทำร่วมกัน แล้วนำผลงานมาเสนอ ซึ่งนักเรียนก็จะไปนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม แบ่งงานกัน แล้วต่างคนต่างทำ (ประชาศึกษา ฉบับหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6,

กุมภาพันธ์ 2526) พฤติกรรมเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการของกลุ่มที่จะช่วยให้กลุ่มดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะกระบวนการทำงานกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ไม่ได้หมายความว่า ครูแบ่งกลุ่มแล้วปล่อยให้ให้นักเรียนทำงานกันเป็นกลุ่ม ๆ เพียงเท่านั้น แต่หมายถึงการสอนที่ (ก) ครูให้ความรู้ และแนะแนวทางให้นักเรียนรู้และเข้าใจว่า วิธีการทำงานกลุ่มที่ดีนั้น ทำได้อย่างไร (ข) ครูฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตนในการรวมกลุ่ม และทำงานกลุ่มอย่างถูกต้องเหมาะสม และ (ค) ครูฝึกให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่ม และแก้ปัญหากลุ่มได้ (ทศนา เขมมณี, เมษายน 2526) ซึ่งแนวทางในลักษณะนี้ก็ได้ระบุไว้ในแผนการสอน ของกรมวิชาการอย่างชัดเจนว่า กิจกรรมการเรียนเป็นกลุ่ม คือ กิจกรรมที่ให้ผู้ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ช่วยเหลือกัน มีใจจัดกลุ่ม โดยการหันหน้าเข้าหากันแต่ต่างคนต่างทำ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

จากพฤติกรรมการเรียนการสอนทั้งของ นักเรียนและครูดังกล่าวแล้ว มีผลทำให้นักเรียน เรียนรู้ไปแบบ “ลองผิดลองถูก” ซึ่งในหลายกรณี ก่อให้เกิดผลข้างเคียงตามมา เช่น เกิดเจตคติที่ไม่ดี ต่อการทำงานกลุ่ม เพราะมีการเอาเปรียบกันในขณะที่ทำงาน หรือมีความไม่พอใจเกิดขึ้นจากความขัดแย้งในกลุ่ม เป็นต้น

พฤติกรรมและปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ถ้าต้องการให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ประถมศึกษารบรรลุผลเพิ่มขึ้นแล้ว เราจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือแก่ครูและนักเรียนในเรื่องการทำงานเป็นกลุ่มให้มากขึ้น การให้ความช่วยเหลือในเรื่องนี้นับว่าสอดคล้องกับความต้องการของครูโดยตรง เพราะจากการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ครูมักจะแสดงความหนักใจในเรื่องการดำเนินการและการแก้ไขปัญหากลุ่ม นอกจากนั้น

จากผลการวิจัยในโครงการของกรมการฝึกหัดครู และศูนย์ INNOTECH เรื่อง การเตรียมครูสำหรับโครงการนวัตกรรมการศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่า ครูประถมศึกษาและครูในโครงการการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ จำนวน 520 คน ได้ระบุความต้องการที่จะเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและการทำงานของ ตน ปรากฏว่า เรื่องกระบวนการกลุ่มเป็น 1 ใน 7 เรื่อง ที่ได้รับความถี่สูงสุด (กรมการฝึกหัดครู, 2525)

ดังนั้น คณะผู้วิจัย ด้วยความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และการสนับสนุนจากทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช จึงได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา” ขึ้น โดยใช้เวลา 1 ปีเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2526-กันยายน 2527

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อพัฒนาแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบและกิจกรรมการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม
3. เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบและกิจกรรมการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มที่พัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งแสวงหารูปแบบที่จะสามารถนำไปใช้ในการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มให้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนระดับชั้นนี้ เป็นนักเรียนที่มีกิจกรรมที่ต้องทำเป็นกลุ่มมาก และเป็นระดับวัยที่สามารถสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มได้ชัดเจนกว่าระดับชั้นอื่น ๆ ซึ่งหากใช้กลุ่มนักเรียนระดับนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว จะช่วยทำให้การวิจัยนี้ ได้รูปแบบที่ชัดเจนที่สามารถนำไปเป็นแบบจำลอง

ในการจัดทำกิจกรรมฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ให้แก่นักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยังเป็นระดับชั้นสุดท้ายก่อนที่นักเรียนจะจบการศึกษาระดับประถมศึกษา หากนักเรียนได้รับการฝึกทักษะในการทำงานกลุ่มเพิ่มเติมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นแล้วก็จะประโยชน์อย่างยิ่งต่อนักเรียนในการดำรงชีวิตในสังคม

การดำเนินงานวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น มีขั้นตอนโดยสังเขปดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาแนวทาง และแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ในการวิจัยได้

2. กำหนดรายการทักษะการทำงานกลุ่มที่จำเป็นสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยนี้ โดย

(ก) ศึกษาจากหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ แล้วกำหนดออกมาเป็นรายการทักษะขั้นต้น

(ข) สร้างแบบสำรวจข้อมูล เพื่อไปสังเกตการณ์การเรียนการสอน และศึกษาปัญหาและความต้องการของนักเรียนและครูเกี่ยวกับทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

(ค) นำแบบสำรวจไปเก็บข้อมูล ในโรงเรียนประถมศึกษาในเขต กทม.และในจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ นครสวรรค์ นครราชสีมาบุรีรัมย์ นนทบุรี อุทัย และสมุทรปราการ

(ง) นำข้อมูลที่ได้อภิปรายและจำแนกออกเป็นหมวดหมู่และรายการทักษะต่าง ๆ

(จ) นำรายการทักษะที่ได้ในข้อ ก. และข้อ ง. มาผสมผสานกัน กำหนดเป็นทักษะการทำงานกลุ่มที่จำเป็นสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. จากระบบรายการทักษะที่กำหนดขึ้นในข้อ

4.1.2 คณะผู้วิจัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ในเรื่องการจัดกิจกรรมกลุ่ม จะร่วมกันแสวงหารูปแบบที่จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

4. สร้างแบบประเมินประสิทธิภาพรูปแบบและกิจกรรมฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม

5. นำรูปแบบและกิจกรรมที่คิดขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด ส.ป.ช. ทั้งเขตในเมืองและเขตชนบท จำนวนเขตละ 5 โรงเรียน 10 โรงเรียน ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ๆ จะนำรูปแบบและกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2-3 ห้องเรียน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย รวมจำนวนห้องเรียนที่ใช้ในการทดลองประมาณ 20-30 ห้องเรียน โดยใช้กับนักเรียนประมาณ 600-900 คน

6. หาประสิทธิภาพของรูปแบบและกิจกรรมฝึกทักษะการทำงานกลุ่มควบคู่ไปกับการทดลองใช้โดยคณะผู้วิจัยและครูผู้สอนจะร่วมกันประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาปรับปรุงรูปแบบและกิจกรรมให้ดีขึ้น

7. จัดทำคู่มือสำหรับครู คู่มือนี้จะประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ครูสามารถนำรูปแบบและกิจกรรมต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนของตน

8. สรุปรูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และเขียนรายงาน

การดำเนินงานวิจัยตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้นจะใช้เวลาทั้งสิ้น 1 ปีเต็ม นับตั้งแต่เดือนตุลาคม 2526 - กันยายน 2527

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบและกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น ใช้การประเมินจากคณะผู้วิจัยและครูผู้สอนในชั้นเรียนที่ทำการทดลองเท่านั้น

การดำเนินงาน

โครงการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะ 4 เดือนแรก คือตั้งแต่เดือนตุลาคม 2526 – มกราคม 2527 เป็นการกำหนดรายการทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ระยะที่ 2 ระยะ 4 เดือนถัดมา ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2527 – พฤษภาคม 2527 เป็นการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม

ระยะที่ 3 ระยะ 4 เดือนท้าย ตั้งแต่มิถุนายน 2527 – กันยายน 2527 เป็นการนำรูปแบบและกิจกรรมต่าง ๆ ไปทดลองใช้และจัดทำคู่มือ

วิธีดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในช่วงที่หนึ่งของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกระบวนการกลุ่ม

2. สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนในระดับประถมศึกษา โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และจากการไปศึกษาสภาพที่เป็นจริง ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการทำงานกลุ่ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ

3. นำแบบสังเกตไปทดลองใช้สังเกตการ

ทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดละ 1 โรง โรงละ 2 ห้องเรียน และขนาดเล็ก 1 โรง จำนวน 1 ห้องเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแบบสังเกต ก่อนนำไปใช้จริง (ได้แบบสังเกตมาพร้อมกับรายงานนี้ด้วย)

4. นำแบบสังเกตไปใช้จริง เพื่อสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่จังหวัดนนทบุรีอยุธยา และกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือได้แก่จังหวัด ลำพูน และพิษณุโลก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์ ภาคใต้ได้แก่ จังหวัดพัทลุง และกระบี่ โดยเลือกมาจังหวัดละ 10 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 90 ห้องเรียน ในการสังเกตพฤติกรรมได้เลือกสังเกตการทำงานของนักเรียนเพียง 1 กลุ่ม ต่อ 1 ห้องเรียน จากการสังเกตใน 90 ห้องเรียน ปรากฏว่ามีข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้เพียง 86 ห้อง คิดเป็นร้อยละ 95.56

5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยในโครงการนี้ ได้ดำเนินการเสร็จไปแล้วในช่วงระยะที่ 1 และขณะนี้กำลังดำเนินการในช่วงระยะที่ 2 ดังนั้นจึงขอสรุปผลการวิจัยเฉพาะระยะข้อ 1 ดังนี้

ก. สภาพทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า

1. วิชาที่ครูสอนขณะไปสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ร้อยละ 43.48 รองลงมาเป็นกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยร้อยละ 39.15

2. ลักษณะการแบ่งกลุ่มนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นการแบ่งกลุ่มตามที่มีอยู่เดิมแล้ว ร้อยละ 82.61 และเป็นการแบ่งกลุ่มใหม่ทันทีขณะที่สอน

ร้อยละ 17.30

3. ขนาดของกลุ่มส่วนใหญ่ประกอบด้วยสมาชิก 4-6 คน ร้อยละ 91.30

4. การกำหนดเวลาในการทำงานกลุ่มส่วนใหญ่ครูไม่ได้กำหนดเวลาแน่นอน ร้อยละ 56.52 ส่วนที่ครูกำหนดเวลาในการทำงานมีร้อยละ 43.48

5. หัวข้อที่กำหนดให้ทำงาน ส่วนใหญ่แต่ละกลุ่มทำต่างหัวข้อกันร้อยละ 63.04 และให้กลุ่มทำหัวข้อเดียวกัน ร้อยละ 36.96

6. ประเภทของการทำงานกลุ่ม ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอย่างเดียวร้อยละ 47.83 เป็นการอภิปรายอย่างเดียว โดยไม่มีการปฏิบัติร้อยละ 39.13 และเป็นการปฏิบัติงาน และอภิปรายด้วย

ร้อยละ 13.04

7. ผู้ทำหน้าที่เสนอผลงาน ส่วนใหญ่หัวหน้าเป็นผู้เสนอ ร้อยละ 58.60 สมาชิกเสนอ ร้อยละ 36.95

8. วิธีการเสนอผลงาน ส่วนใหญ่เสนอโดยไม่มีอุปกรณ์ประกอบ ร้อยละ 69.56

ข. รายการทักษะต่าง ๆ ในการทำงานกลุ่มของหัวหน้า และสมาชิกที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี และ ไม่มี โดยใช้เกณฑ์ คือถ้ามีจำนวนกลุ่มที่หัวหน้าและสมาชิกได้แสดงพฤติกรรมที่ระบุในทักษะการทำงานกลุ่ม ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ถือว่านักเรียนมีทักษะนั้น ผลการวิจัยสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้ ตารางที่ 1

ทักษะสำหรับหัวหน้ากลุ่ม	การแสดงผลพฤติกรรม	
	มี	ไม่มี
การวางแผน		
ทำความเข้าใจร่วมกับสมาชิกเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการทำงาน		✓
แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับกลุ่ม.....	✓	
วางแผนขั้นตอนการทำงานร่วมกับสมาชิกกลุ่ม.....		✓
ช่วยให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจงานแต่ละขั้นตอน		✓
ตกลงร่วมกันกับกลุ่มเกี่ยวกับระเบียบการทำงาน.....		✓
จัดแบ่งงานและมอบหมายงานตามความเหมาะสม.....		✓
การควบคุมการปฏิบัติงาน		
ก. การทำงาน		
ทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องงานที่ทำ.....		✓
ดูแลสมาชิกให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่.....	✓	
กระตุ้นหรือให้การเสริมแรงเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติงานไปตามแผน.....		✓
ให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกตามความต้องการ.....	✓	
ควบคุมระเบียบการทำงานในกลุ่ม.....	✓	
ควบคุมการทำงานให้ไปสู่เป้าหมาย	✓	
ข. การอภิปราย		
ทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับการอภิปรายที่จะทำ.....		✓

ทักษะสำหรับหัวหน้ากลุ่ม	การแสดงพฤติกรรม	
	มี	ไม่มี
ดูแลสมาชิกให้มีส่วนร่วมในการอภิปรายอย่างทั่วถึง.....		✓
กระตุ้นให้สมาชิกช่วยเหลือกลุ่มหรือริเริ่มความคิดใหม่ ๆ		✓
ควบคุมการอภิปรายให้ไปสู่เป้าหมาย.....		✓
ประสานความคิดกลุ่มให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม.....		✓
การแก้ปัญหาความขัดแย้ง		
แสดงออกว่าเห็นปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น.....		✓
ช่วยให้สมาชิกกลุ่มเห็นและเข้าใจปัญหา.....		✓
นำกลุ่มให้หาวิธีแก้ปัญหาหรือข้อขัดแย้ง.....		✓
ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการยุติปัญหาข้อขัดแย้ง.....		✓
การสรุปและประเมินผลงาน		
สรุปหรือกระตุ้นให้สมาชิกสรุปผลการทำงานเป็นระยะ ๆ		✓
ประเมินและปรับปรุงวิธีการทำงานร่วมกับสมาชิกกลุ่ม.....		✓
ประเมินผลงานร่วมกับสมาชิกกลุ่ม.....		✓
การเสนอผลงาน		
เสนอผลงานได้ชัดเจนตรงเรื่อง.....	✓	
เสนอผลงานได้เหมาะสมกับเวลา	✓	
เสนอผลงานได้อย่างน่าสนใจ.....	✓	
คุณสมบัติทั่วไป		
สื่อความหมายได้ชัดเจน	✓	
ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าใจตรงกัน.....	✓	
ฟังด้วยความตั้งใจและอดทน.....	✓	
ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น.....	✓	
พิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น.....	✓	
ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ.....	✓	
ยอมรับมติกลุ่ม.....	✓	
ควบคุมอารมณ์ได้ดี.....	✓	
มีความรับผิดชอบ.....	✓	

ตารางที่ 2

ทักษะสำหรับสมาชิก	การแสดงผลพฤติกรรม	
	มี	ไม่มี
การวางแผน		
เสนอแนะและร่วมในการวางแผน.....	✓	
การปฏิบัติงาน		
ก. การทำงาน		
ดำเนินงานตามหน้าที่หรือที่ได้รับมอบหมายอย่างกระตือรือร้น.....	✓	
รับผิดชอบในงานของตนให้บรรลุตามเป้าหมาย.....	✓	
ให้ความคิดเห็นหรือข้อมูลที่มีประโยชน์แก่การดำเนินงาน.....	✓	
ช่วยเหลือให้งานโดยส่วนรวมดำเนินไปด้วยดีและบรรลุผล.....	✓	
ข. การอภิปราย		
เสนอข้อมูลและให้ความคิดเห็นแก่กลุ่ม.....	✓	
ซักถามหรือกระตุ้นให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นและช่วยเหลือกลุ่ม.....	✓	
ปฏิบัติตามระเบียบและข้อตกลงของกลุ่ม.....	✓	
ช่วยกลุ่มทำงานต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย.....	✓	
การแก้ปัญหาคความขัดแย้ง		
ช่วยกันวิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น.....		✓
การสรุปและประเมินผลงาน		
ช่วยเหลือกลุ่มและประธานในการสรุปและประเมินผลงาน.....	✓	
เสนอแนะและช่วยปรับปรุงวิธีการทำงานของกลุ่มให้ดีขึ้น.....		✓
การเสนอผลงาน		
เสนอผลงานได้ชัดเจนตรงเรื่อง.....	✓	
เสนอผลงานได้เหมาะสมกับเวลา.....	✓	
เสนอผลงานได้อย่างน่าสนใจ.....	✓	
อื่น ๆ		
ใช้เหตุผลในการดำเนินงาน.....	✓	
ช่วยเหลือประธานในการทำหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุผล.....	✓	
คุณสมบัติทั่วไป		
ให้เกียรติผู้อื่น.....	✓	
รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น.....	✓	
พิจารณาความคิดเห็นผู้อื่น.....	✓	
ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ.....	✓	
ยอมรับผิดกลุ่ม.....	✓	

ทักษะสำหรับสมาชิก	การแสดงพฤติกรรม	
	มี	ไม่มี
รักษามารยาทในการพูดและการฟัง.....	✓	
สื่อความหมายได้ชัดเจน	✓	

ก. รายการทักษะต่าง ๆ ในการทำงานกลุ่มของหัวหน้าและสมาชิก ที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงออกอยู่ในชั้นใช้ได้ และใช้ไม่ได้ โดยใช้เกณฑ์ คือ ถ้ามีจำนวนกลุ่มที่หัวหน้า และสมาชิก

ได้แสดงพฤติกรรมที่ระบุในทักษะการทำงานกลุ่มอยู่ในชั้นใช้ได้ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ถือว่าทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนอยู่ในชั้นใช้ได้

ตารางที่ 3

ทักษะสำหรับหัวหน้ากลุ่ม	การแสดงพฤติกรรม	
	มี	ไม่มี
การวางแผน		
ทำความเข้าใจร่วมกับสมาชิกเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการทำงาน		✓
แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับกลุ่ม.....		✓
วางแผนขั้นตอนการทำงานร่วมกับสมาชิกกลุ่ม		✓
ช่วยให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจงานแต่ละขั้นตอน		✓
ตกลงร่วมกับกลุ่มเกี่ยวกับระเบียบการทำงาน.....		✓
จัดแบ่งงานและมอบหมายงานตามความเหมาะสม.....		✓
การควบคุมการปฏิบัติงาน		
ก. การทำงาน		
ทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องงานที่ทำ.....		✓
ดูแลสมาชิกให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่		✓
กระตุ้นหรือให้การเสริมแรงเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติงานไปตามแผน		✓
ให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกตามความต้องการ.....		✓
ควบคุมระเบียบการทำงานในกลุ่ม.....		✓
ควบคุมการทำงานให้ไปสู่เป้าหมาย		✓
ข. การอภิปราย		
ทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับการอภิปรายที่จะทำ.....		✓
ดูแลสมาชิกให้มีส่วนร่วมในการอภิปรายอย่างทั่วถึง.....		✓
กระตุ้นให้สมาชิกช่วยเหลือกลุ่มหรือริเริ่มความคิดใหม่ ๆ		✓

ทักษะสำหรับหัวหน้ากลุ่ม	การแสดงพฤติกรรม	
	มี	ไม่มี
ควบคุมการอภิปรายให้ไปสู่เป้าหมาย.....		✓
ประสานความคิดกลุ่มให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม.....		✓
การแก้ปัญหาความขัดแย้ง		
แสดงออกว่าเห็นปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น.....		✓
ช่วยให้สมาชิกกลุ่มเห็นและเข้าใจปัญหา.....		✓
นำกลุ่มให้หาวิธีแก้ปัญหาหรือข้อขัดแย้ง.....		✓
ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการยุติปัญหาข้อขัดแย้ง.....		✓
การสรุปและประเมินผลงาน		
สรุปหรือกระตุ้นให้สมาชิกสรุปผลการทำงานเป็นระยะ ๆ		✓
ประเมินและปรับปรุงวิธีการทำงานร่วมกับสมาชิกกลุ่ม.....		✓
ประเมินผลงานร่วมกับสมาชิกกลุ่ม.....		✓
การเสนอผลงาน		
เสนอผลงานได้ชัดเจนตรงเรื่อง.....	✓	
เสนอผลงานได้เหมาะสมกับเวลา	✓	
เสนอผลงานได้อย่างน่าสนใจ		✓
คุณสมบัติทั่วไป		
สื่อความหมายได้ชัดเจน		✓
ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าใจตรงกัน		✓
ฟังด้วยความตั้งใจและอดทน.....		✓
ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น.....	✓	
พิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น.....		✓
ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ		✓
ยอมรับมติกลุ่ม.....		✓
ควบคุมอารมณ์ได้ดี.....	✓	
มีความรับผิดชอบ.....	✓	

ตารางที่ 4

ทักษะสำหรับสมาชิก	การแสดงพฤติกรรม	
	มี	ไม่มี
การวางแผน		
เสนอแนะและร่วมในการวางแผน.....		✓

ทักษะสำหรับสมาชิก	การแสดงพฤติกรรม	
	มี	ไม่มี
การปฏิบัติงาน		
ก. การทำงาน		
ดำเนินงานตามหน้าที่หรือที่ได้รับมอบหมายอย่างกระตือรือร้น.....	✓	
รับผิดชอบในงานของตนให้บรรลุตามเป้าหมาย.....	✓	
ให้ความคิดเห็นหรือข้อมูลที่มีประโยชน์แก่การดำเนินงาน.....		✓
ช่วยเหลือในงานโดยส่วนรวมดำเนินไปด้วยดีและบรรลุผล.....	✓	
ข. การอภิปราย		
เสนอข้อมูลและให้ความคิดเห็นแก่กลุ่ม.....		✓
ซักถามหรือกระตุ้นให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นและช่วยเหลือกลุ่ม.....		✓
ปฏิบัติตามระเบียบและข้อตกลงของกลุ่ม.....		✓
ช่วยกลุ่มทำงานต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย.....	✓	
การแก้ปัญหาคความขัดแย้ง		
ช่วยกันวิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น.....		✓
การสรุปและประเมินผลงาน		
ช่วยเหลือกลุ่มและประธานในการสรุปและประเมินผลงาน.....		✓
เสนอแนะและช่วยปรับปรุงวิธีการทำงานของกลุ่มให้ดีขึ้น.....		✓
การเสนอผลงาน		
เสนอผลงานได้ชัดเจนตรงเรื่อง.....	✓	
เสนอผลงานได้เหมาะสมกับเวลา.....	✓	
เสนอผลงานได้อย่างน่าสนใจ.....	✓	
อื่น ๆ		
ใช้เหตุผลในการดำเนินงาน.....		✓
ช่วยเหลือประธานในการทำหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุผล.....	✓	
คุณสมบัติทั่วไป		
ให้เกียรติผู้อื่น.....	✓	
รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น.....	✓	
พิจารณาความคิดเห็นผู้อื่น.....	✓	
ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ.....		✓
ยอมรับมติกลุ่ม.....	✓	
รักษามารยาทในการพูดและการฟัง.....	✓	
สื่อความหมายได้ชัดเจน.....	✓	

วิจารณ์ผลการวิจัย

1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มีการติดต่อ และชี้แจงทางโรงเรียนล่วงหน้า เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการไปเก็บข้อมูล โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือดี มีเพียงบางโรงเรียนที่ครูไม่ได้สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ข้อมูลที่ได้จาก 3 โรงเรียนจึงไม่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์

2. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในตารางที่ 3 ปรากฏว่ารายการทักษะการทำงานกลุ่มของหัวหน้า ที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงออกอยู่ในขั้นใช้ได้คือ ด้านการเสนอผลงาน ได้แก่ เสนอได้ชัดเจนตรงเรื่องและเหมาะสมกับเวลา และด้านคุณสมบัติทั่วไป ได้แก่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ควบคุมอารมณ์ได้ดี และมีความรับผิดชอบ นอกนั้นอยู่ในขั้นใช้ไม่ได้ ซึ่งมีอยู่ถึง 31 รายการ จากทั้งหมด 36 รายการ ดังนั้นในการพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่มของหัวหน้า จึงควรเน้นเป็นพิเศษในทักษะที่นักเรียนขาด ซึ่งได้แก่ การวางแผน การควบคุมการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา ความขัดแย้ง การสรุปและประเมินผล และคุณสมบัติทั่วไปบางประการ

3. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในตารางที่ 4 ปรากฏว่ารายการทักษะการทำงานกลุ่มของสมาชิก ที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงออกออกอยู่ในขั้นใช้ได้ คือด้านการปฏิบัติงานในส่วนที่เป็นการทำงาน ได้แก่ ดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายอย่างกระตือรือร้น รับผิดชอบงานของตนให้บรรลุเป้าหมาย และช่วยเหลือให้งานโดยส่วนรวมในส่วนที่เป็นการอภิปราย ได้แก่ ช่วยกลุ่มทำงานต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย ด้านการเสนอผลงาน ได้แก่ เสนอได้ชัดเจนตรงเรื่อง เหมาะสมกับเวลา และนำเสนอใจด้านอื่น ๆ ได้แก่ ช่วยเหลือประธานในการทำหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุผล และด้านคุณสมบัติทั่วไป ได้แก่ ให้เกียรติผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น

พิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับมติกลุ่ม รักษาบรรยากาศในการพูดและฟัง สื่อความหมายได้ชัดเจน รายการทักษะนอกจากที่กล่าวมานี้ ยังอยู่ในขั้นใช้ไม่ได้ ซึ่งมีอยู่ 10 รายการ จากทั้งหมด 24 รายการ ดังนั้นในการพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่มของสมาชิก จึงควรเน้นเป็นพิเศษในทักษะที่นักเรียนขาด ซึ่งได้แก่ การวางแผน การอภิปราย การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการสรุปและประเมินผล

4. เมื่อพิจารณารายการทักษะที่นักเรียนขาด เมื่อนักเรียนเป็นหัวหน้ากลุ่ม และสมาชิกกลุ่มแล้ว จะเห็นว่านักเรียนขาดทักษะการเป็นหัวหน้ากลุ่ม ถึง 31 รายการจากทั้งหมด 36 รายการ ขาดทักษะการเป็นสมาชิก 10 รายการจากทั้งหมด 24 รายการ ดังนั้นในการพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่ม จึงจำเป็นต้องเน้นเรื่องการฝึกทักษะหัวหน้ากลุ่มเป็นพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการฝึกหัดครู. กระทรวงศึกษาธิการ. 2523. *โครงการเตรียมครูสำหรับโครงการวัดกรรมทางศึกษาระดับประถมศึกษา: รายงานการวิจัย*. กรุงเทพฯ ๑ : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา. กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. 2520. *หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521*. กรุงเทพฯ ๑ : กุรุสภา.
- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. 2521. *คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521*. กรุงเทพฯ ๑ : โรงพิมพ์ยูนิเท็ดโปรดักชั่น.
- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. 2524. *แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย*. กรุงเทพฯ ๑ : กุรุสภา.
- ทิสนา เขมมณี. 2526. "การสอนกลุ่มสัมพันธ์ใน

- โรงเรียน.” *วารสารประชาศึกษา*. เมษายน.
 ชำรง ชูทัพ. 2525. “ศึกษาพาที : พฤติกรรมการ
 เรียนการสอนที่ทำทนายแนวคิดของหลักสูตร
 ใหม่.” *สารพัฒนาหลักสูตร*. มิถุนายน. หน้า
 37 – 39.
- วิโรจน์ มังคะมะณี, พงษ์พันธ์ ชัยเศรษฐสัมพันธ์.
 2525 “งานรับเสียงกู่ครูโรงเรียนทดลอง
 และผู้ปกครองนักเรียน. *สารพัฒนาหลักสูตร*.
 มกราคม. หน้า 39 – 40.
- สมพงษ์ พลະสุรย์. 2524. “พฤติกรรมการเรียน
 การสอนชั้น ป. 3 ในโรงเรียนทดลอง
 หลักสูตร 2521 ปีการศึกษา 2522.” *สาร
 พัฒนาหลักสูตร*. ตุลาคม. หน้า 34.
- Lincoln, Jarrett. 1973. *The Task of Public
 Education as Perceived by a Sample of
 Principals and Supervisors from Fifty – one
 Florida School Districts*. Unpublished
 Doctoral Dissertation. The Florida State
 University.